

A kultuszminiszter maga oldja meg az Operaház válságát.

— A miniszter folytatja a szakértőkkel való tanácskozást. — A zenészek küldöttsége a miniszternél. —

Az Operaház válsága dolgában ma délelőtt Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter folytatta a megkezdett tanácskozását, a melyeknek az a céljuk, hogy a zenei szakértők véleményének meghallgatása alapján megfelelő módot találjanak az Operaház adminisztratív és művészeti átszervezésére. Délelőtt Hubay Jenő, a Zeneművészeti Főiskola főigazgatója, Kern Aurél, a Nemzeti Zenede igazgatója, Máder Rezső, az Operaház igazgatója, Kerner István, az Operaház zenei főigazgatója, továbbá Bédli Izor dr., Dióssy Béla dr., Molnár Géza dr. és Papp Viktor zenekritikusok közölték a miniszterrel véleményüket az Operaház helyzetére és megmentésének lehetőségére vonatkozóan. Holnap a miniszter folytatja a szakemberekkel való tanácskozást. Ezúttal Lándor Tivadar szerkesztő, Péterffy István, Cserna Andor, Fodor Gyula, Halász Sándor dr. zenekritikusok kaptak meghívást a miniszterhez.

A délelőtti órákban a miniszter fogadta az Operaház zenekarának hatogató küldöttségét és hivatalosvá a művészek hazafiságára, az Operaház iránti szeretetükre, főtisztelt zenekart, kezdje meg mielőbb

működését. Együttal közölte velük a miniszter, hogy a nyugdíjgyű rendezése érdekében már korábban tárgyalást kezdett a pénzügyminiszterrel. A miniszter a kihallgatás alkalmával azt a benyomást kapta, hogy a zenekar az Operaház megmentése és reorganizációja elé nem fog akadályokat gördíteni azzal, hogy visszamosabb ideig megmarad a munkamegladással.

Ma már határozottabb formában terjedt el az a hír, hogy *Wlassics Gyula báró távozik a főigazgatói állásból*, a mit főképpen abból következtettek, hogy a főigazgató a mostani tanácskozásokon nem vesz részt. Hír szerint, *Wlassics Gyula báró a kultuszminisztériumba tér vissza helyettes államtitkári rangban és ott kap megfelelő munkakört és beosztást*. Utódjára nézve egyelőre semmi döntés sem történt, de mind határozottabb formában emlegetik *Bánffy Miklós gróf* nevét. Egy másik hír szerint, *megszüntették a főigazgatói állást és az állami színházak felelős- és teljes hatáskörrel felruházott igazgatói közvetlenül a kultuszminisztérium alá tartozóknak*.

nak az apostolok, a ki a mi egyetlen utunk, örök igazság, föltámadó életünk, a ki a Te lelked által is hívogat bennünk, a ki a mi Urunk és fejedelmünk: — a *Krisztus*.

A gyönyörű beszéd után, a melynek több részlete könnyeket csalt a szemekbe és a melynek nemes heve magával ragadott mindenkit, a közönség mélyen megilletődve énekelte el a harmadik zsoltár első versét, majd a Himmuszst s ezzel a magasztos ünnepség véget ért.

A Történelmi Társulat emléknapja.

A Magyar Történelmi Társulat ma délután a Tudományos Akadémiában ünnepi ülést tartott Jókai emlékére. A terem zsúfoltságig megtelt közönséggel, a melynek sorában igen sok hölgy volt jelen. Ott volt az úléson *József királyi herceg*, a kinek jobbján *Berzeviczy Albert*, a Tudományos Akadémia elnöke, balján pedig *Werner zirci apát* foglalt helyet. Megjelent az úléson *Jókai Mór özvegye* is.

Klebelsberg Kunó gróf ünnepi beszéde.

Az ünnepi ülést *Klebelsberg Kunó* gróf kultuszminiszter, a Történelmi Társulat elnöke nagy beszéddel nyitotta meg, a melyben a többi között a következőket mondotta:

— Az a nemzedék, mely a XIX. század negyedik negyedében szerephez jutott, kíméletlenül bánt Jókaival, mint politikussal, mint íróval és mint emberrel. Erzsébet királyné, a Wittelsbach-nemzetségek a magyar trónon ülő ez a zseniális leánya varázserőt gyakorolt Jókai lelke, a márciusi ifjúból a szép és szellemes királyi asszonynak rajongó híve lett. Erzsébet királyné személyében a Wittelsbachoknak legyománys kulturérzéke olyan nemes női bájjal párosult, a melynek halála alól még az agg Deák Ferenc sem tudta és akarta magát kivonni. Hogyne hatott volna ez a királyi asszony tüneményzerűleg Jókaira, ki a női léleknek nagy megértője volt s ki fájdalommal látta, hogy negyszáz éven át a magyar trónon nem ült olyan egyén, a ki a magyar művelődés iránt megértést tanúsított volna. De Jókai belátta azt is, hogy a negyvennyolcas politika a tökéletesen megváltozott európai helyzetben lehetetlenné vált s hogy a nemzetet a negáció teréről a pozitív alkotások tulajára kell átvezetni, a mi akkor csak hatvanhetes alapon volt lehetséges. Követte tehát barátját, *Tisza Kálmánt*, a fűzőbe. Ez elég volt arra, hogy népszerűségét elveszítse. Széltében hangzótlátták, hogy Jókai nem politikus; ő, a ki a politikában vezető állásra nem is vágyódott, de a ki *Petőfy* március 15-én politikánál jóval többet, históriát csinált. A karcagi kerület még arra a szégyenletes szerepre is vállalkozott, hogy egy szürke ellenjelölttel szemben Jókait kibuktassa, úgy hogy a királynak kellett őt a közélet számára azzal megmenteni, hogy főrendiházi tagga nevezte ki. Még a neki számtal nemzetgyűlésen ünnepreállítás nélkül, az öreg Madarász József felrohant a székre s kijelentette, hogy ő a megnevezett Jókai Mór hazája ellen vétkes egyének esmér.

— De irodalmi téren is, a hol legfőbb érdeme van, igazságtalan volt vele az a második nemzedék. Jókai életének az a kritikus szaka, mikor az ember jövő hivatása felett végleg dönt, a magyar nemzet legsomorubb éveire esett. Szabadságharcunk kedvezőtlen kimenetele után egy időre ugyszólván megszünt a magyar irodalmi és közélet. Iróink és költőink egy része elnémult, Jókai azonban nem tért le arról az utról, a melyen a forradalmat megelőző pár éven át olyan diadalmasan indult meg. Az életnek összes viszontagságai között hű maradt az irodalmi pályához és következetesen dolgozott. Az irány és a munka e következetességének eredménye az a 110 kötet, melyben az olvasóközönség és az irodalmi kritikus az esztétikai értéket csodálja, melyben azonban a magyar művelődéstörténet és kulturpolitikus a magyar alkotó erőnek és a következetes munkának soha el nem enyésző, belsőleg egységes emlékét bálmulja. Miközben Jókai ezt a hatalmas magyar emléket építette, a magyar társadalom széles rétegeiben fecsegni kezdtek, hogy Jókai kiírta magát. Mintha bizony Goethe vagy Hugó Viktor költészetében is nem lennének elég gyöngé darabok. Ezt fecsegték Jókairól jóval azelőtt, hogy megírta *A sárga rózsát*, minden ilők regényeinek egyik legszebbjét. És ebben a felfogásban nemcsak a nagyközönség volt hibás.

— En nem felelek róla — bármilyen nagyra tartom egyébként Gyulai Pált, — Jókairól írott kritikáimól mindig az volt a benyomásom, hogy még legszakzerűbb bírátaiból is kicsendül némi személyes ellenzény, a mely annál aggodalmasabb, minél nagyobb irodalmi tekintély ajkáról jön. A bírálatok egy részének jogossága nem vonható kétségbe, bár sok a Jókaival szemben felhozottak közül nem is annyira egyéni líra, mint a romantikus iskola általános gergéje. De nem is az egyes bírálatok szí-

góságában, mint inkább azok hosszú sorában, rendszerességében ismerhetjük fel az elfogultságok elemeit. Mily gyönyörű ellentét a kortársak szigorúságával szemben az a csodálatos szelidség, a mellyel Jókai a kritikákat viselte.

— A történelmi regény terén is akadnak szigorú bírálok. Tudjuk, hogy szorgalmasan dolgozott, hogy utazgatott az országnak azon a tájain, a hova regényének színterét helyezte és hogy történelmi forrásokat is forgatott. De ez mind nem volt elég, nagyobb korhűséget követeltek tőle. Az igaz, hogy Jókai a korhűséget nem dohos sírokból kiásott ruhafoszványok és fegyverek pontos leírásában kereste, ezt bizást hagyhatta a szakzerű művelődéstörténészekre. De bámulatos intuícióval megérezte a korok zamatát és történelmi levegőt tudott elővarázsolni.

— A század fordulóján fiatal fogalmazó voltam a miniszterelnökségen akkortáiban, mikor Schulek a Halászbástvát, Hauszmann a királyi várat építette. Stróbl Alajos pedig Szent István szobrát mintázta. Reám csak az a szerény szerep várt, hogy a fedezetnek előteremtésén fáradozzam. Együtt álltunk Tarkovitch államtitkár szobájában annál a másodkémeleti ablaknál, a honnét mint hatalmas körkép tárul elénk a főváros. Ott voltak Hazai István, a korán elhalt művész, lelkű titkár, Hauszmann, Schulek és Stróbl, arról álmodtunk, hogy a budai várhegyből magyar akropoliszt alkotunk. Ebben az emelkedett bangulalban váratlanul keszrűn kifakadt Stróbl mester és elpanaszolta, hogy a szoborbizottság historikusai Szent István lovasszobrának kész modelljén a korhűség nevében átalakításokat kívánnak. Vegye le a király fejéről a koronát, mert Szent István koronával a fején nem pattanhatott lóra és ha lóra szállt, nem kettős kereszt volt a kezében, hanem lándzsá. Azt követelték tőle, tegyen sisakot Szent István fejére és adjon lándzsát kezébe. Stróbl kijelentette, hogy nem alakítja át Szent Istvánját középkori rablólovagvá és kért bennünket, eszközöljék ki, hogy maradhasson meg eredeti alakjában a modell. Tarkovitch ehhez a miniszterelnök hozzájárulását ki is nyerte s másnap reggel, mikor a mester megint mezejelent, vidáman akartam vele közölni az örömhírt. Ő azonban megelőzött és ádáz mozdulat kíséretében mondta: „Összetörtém a szobrot!” Megdöbbenem, hogy elkéstem jó híremmel! Stróbl azonban páratlan humorával megnyugtatólt: „Szerencsére csak délután akartam összetörni.” A középkor a szimbólumok kora s így gyönyörűen jelképezi a korona és a kettős kereszt azt, hogy Szent István áll előttünk, a magyar királyság és a magyar katolikus egyház megalapítója és szívesen lemondunk arról a sisakról és lándzsáról, mellyel István király harcra szállt a lázadó Koppány ellen.

— A korhűség aprólékos részleteit a szakemberekre hagyva, hálásan nyújtuk a Ma-

Jókai születésének századik évfordulója.

— Ünnepi istentisztelet a Kálvin-téri templomban. — Muraközy Gyula kecskeméti lelkész ünnepi prédikációja. — A Magyar Történelmi Társulat Jókai-emlékülésén Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter mondott emlékbeszédet. — A főváros tanácsülésén Ripka Ferenc kormánybiztos emlékezett meg Jókairól. — Az iskolák ünnepségei. — Ünnepi est a Nemzeti Színházban. —

Február 18-án, Jókai Mór születésének századik évfordulóján az egész ország araja-nagyja hálás szívvel, hódoló szeretettel emlékezett meg a nagy mesemondóról, a ki a boldog, gond nélkül időkben gyönyörködött volt a magyar szíveknek, ma pedig lesújtó életgondjaink közepette vigasztalónk, buzdítónk, reményt, hitet adó forrásunk.

Az országos ünnepségek középpontjában ma a Kálvin-téri templomban délelőtt az ország kormányzójával az élén az egész magyar társadalom. Délelőtt tartották ünnepségeiket az iskolák, délután pedig a Magyar Történelmi Társulat és a főváros közgyűlést pótló tanácsulása hódolt Jókai emlékeztetésének. Este a Nemzeti Színházban diszeladás volt és a többi színházak is megemlékeztek az évfordulóról. Ezen kívül több fővárosi és vidéki egyesület is ma tartotta Jókai-ünnepségét úgy, hogy az évforduló napján Jókai Mór dícsőségében és az iránta érzett hálában dobbant össze az egész magyarság szíve. Az évforduló napján lefolyt ünnepségekről a következőkben számolunk be:

Az ünnepi istentisztelet.

Jókai Mór születésének századik évfordulója alkalmából ma délelőtt fél 12 órakor a Kálvin-téri református templomban ünnepi istentisztelet volt. A templomot a megjelent közönség teljesen megtöltötte. Az ünnepi istentiszteleten résztvett *Horthy Miklós* kormányzó is. Ott volt a nemzetgyűlés képviselőiben *Scitovszky Béla* elnök, a kultuszminisztérium képviselőiben *Petry Pál* államtitkár. A fővárosi *Sípocz Jenő* polgármester vezetésével *Lobmayer Jenő*, *Édes Endre*, *Schöberl Ferenc* és *Liber Endre* tanácsosok képviselték. A Tudományos Akadémia részéről *Berzeviczy Albert* elnök és *Balogh Jenő* főtitkár voltak jelen, a Kisfaludy Társaságot *Szász Károly* képviselte. Megjelent az istentiszteleten *Paulovits Tihamér* szerb-szlovén követ és képviselte magát a lengyel és a német követség is. A budapesti egyetem *Vámosy Zoltán* dr. képviselte, a Jókai centenáriumbizottság részéről pedig *Rákosi Jenő* elnök, *Révay Mór* János, *Rexa Dezső* és a bizottság még számos más tagja jelent meg. A család részéről Jókai özvegye, továbbá *Fesztly Árpádné*, *Fesztly Masa* és *Nturatil Ákosné* jelent meg az istentiszteleten.

Az előkelő közönség sorában ott láttuk még *Győry Loránt*, *Szerényi József* báró, *Gratz Gusztáv*, *Ráday Gedeon* gróf, *Szász Béla* dr. volt minisztereket, azonkívül *Karátsonyi Jenő* gróft, *Csécsei Nagy Imre* altábornagyot, *Radvánszky Albert* bárót,

Bartók Józsefet, *Dárday Sándort*, *Juhász Andor* itélőtáblai elnököt.

Muraközy Gyula prédikációja.

Miután az ünnepi gyülekezet elénekelte a harmincharmadik és a negyvenedik zsoltár első versét, *Muraközy Gyula* kecskeméti lelkész, a református egyház egyik legkiválóbb szónokája lépett elő, hogy a megtegedett *Ravasz László* püspök helyett imát és ünnepi prédikációt mondjon. Hatalmas beszédet, a mely tele volt költői formában kifejezett mély gondolatokkal, az ünnepi gyülekezet feszült figyelemmel hallgatta.

— Mint ajándékozóról, a magyar ezeregyézsak teremtő géniuszáról emlékezik meg Jókairól, a kinek az egész mai vilharűzött nemzedék ifjusága leghősiesebb álmaival tartozik. Az evangélium esztétikájával kerdezzük tőle: az ő világa, ez a varázos Szent Anna-tó mennyit tükröz vissza az örökkévalóságból? A keresztény világnezet fényénél a nagy mesemondó helyett ránk néz a próféta. Jókai prófétái realizmusa, lángoló víziója, a jónak és gonosznak a mindenségben átdübbörgő párba, a mely felett az erkölcsi világrend himnusza zeng. Jókai népe a tegnapi és a holnapi emberek, hős korszakok hegyormain járnak. Nem hazug fantom, hanem én vagyok, te vagy, az Ember maga, a kik lehetünk volna, olyan igazak, tiszták, a melyeknek beennünket egyszer apánk és anyánk könyve látott.

— Ez Jókai prófétalátása a világról és az emberről. És mint egy fellegvár felett keringő kőszálú sas, úgy szálldos merész világa felett egy örökké prófétai gondolat, a jónak és igaznak végső diadaláról. Volt-e nagyobb szükség rá, hogy kuszált közéletünk átka felig pogány társadalmi életünk kábító farsangi muzsikáján alkáltsunk Jókai próféta szava? Ma a művészetben az erkölcsi nihilizmus diatját próbálgatják azok is, a kik tehetségük színt és illatát épp úgy a magyar földből szívták, mint a virágzó tavaszi akácja. Hirdesse Jókai lelke, hogy a magyar művészet fejlődése csak az örök igaz és az örök szép, az Isten világa felé történhessék. A vér és arany ritmusa járó mai ember találkozzék Jókai világával, mint a rongyos tétközli fiú rátalál a fehér apai házra.

— És a mikor Csonka-Magyarországunkban ez a szörnyű látásunk van, mintha a Mindenség aranytengelye, az Igazság elhajlott volna, zengjen Jókai hité az igazság végső diadaláról. *Jókai lelke harcol értünk és a sorsunk könyvét hordozó diákokért*. Hogy megértsük, hogy a magyar hűsét akkor is el, ha Jókai valószínűtlen világa valóságos lesz. Ha a hősök ronpan népe indul el az ui honfoglalásra, *Me ne öljétek Jókai lelkét, mert vele sirba dobítottok a magyar jövőt. Ő a magyar lélek fiatalosa*.

Muraközy a következő imaszerűen hangzó szavakkal fejezte be beszédét:

— Vezesd hát te nagy magyar próféta, mint tűzszlop a te népedet ahhoz, a ki előtt leborulnak a próféták, a kit szolgál-

Katsinka Kornél
Utódai

gyermekruha-különlegességek üzlete
IV., Párisi ucca 1. (Váci ucca sarok)

Leltározás után
február hó 25-ig

nagy
occasio-eladás.

**Divalos álmeneti
gyermekkabátok**
580
ezer koronától.

**Trikó selyem-ruhák,
egész finom kivitelben**
400
ezer koronától.

Leány- és fiú felöltők
Fiu-, leányka- és bakfisruhák
Játzóruhák
Babyruhák
Gyermekfehérneműek
Bakfiskalapok
Leány- és fiukötények
Leány- és fiukalapok
Piyamák óriási választékban.
Tiroli kabát és nadrág

gvar Történelmi Társulat koszorúját a történeti regényírás nagy mesterének a mai centennárius ünnepén.

Jókai és a történelem.

Klebelsberg Kunó gróf bosszantató társal honrált nagyhatású beszéde után Rédey Tivadar tartotta meg ünnepi előadását *Jókai és a történelem* címmel.

Az előadó azt fejtegette, hogy Jókai a történeti regényírásban is epikus költő. A történethez költői ötletekkel közeledik, ezért annak tényei hősei fantáziájában legott túlnőnek természetes méreteiken a csodás éposz mítikus látványai felé. Történelmi hátterű műveiben témáinak forrásművét használ föl, de adatai kiválasztásában is kritikai szemlélet helyett mesélő ösztöne vezette. Munkáiból mégis a történelmiség erős fuvallata árad, mert a tények világát körül-emelkedő történet szemlélete a múltban mindenütt följátszéri fájának örök jegyeit és közös eszményeit s lelkeinek lelkében a költővel történelmi helyzetünk mély ismerője érintkezik.

Előadása végén az előadó idézte Jókai egyik legutolsó regényének néhány sorát, a melyet mintha egyenesen a mai nemzedékre testált volna.

— Itt állunk — ugymond Jókai — kicsiny nemzetünkkel, melynek a kerek világon nincs rokona, testvére, barátja. Szeged az országunk a népek tengerében s a kik körülvesznek bennünket, azok mind éheznek a testünkre, vérünkre, azért, mert a magunk nyelvét beszéljük, azt miveljük, iradalmat, művészetet alkotunk nemzeti alapon, mert hazát tartunk fenn, azt boldoggá, hatalmassá, örökkévalóvá tenni törekszünk, mert a szabadságért lelkese-dünk. Am nem kötelessége-e nemzete minden tagjának, a ki csak nem sánta, béna, nyomorék, hogy a kardot, puskát férfiu alakja kiegészítő részének fogadja. S el-lentében a szent törvényekkel azt kiáltja: *de ölj. A menyországot megszerzi a hit és a remény, de a földi hazát nem tartja meg más, mint a hősi vitézség.*

Elszigelet fájunk önvédelmi harcában — fejezte be az előadó — a kard meg a puská mellett harmadik gyverrel a könyvet szánjuk. Jókai ezt nem említi, e helyett egy egész könyvtárra való nemes olvasmányt adott kezünkbe. Mirajunk miük, hogy éljünk ezzel is.

A nagy elmélyedéssel írt értékes tanulmányt a közönség nagy figyelemmel hallgatta és lelkesen meptapsolta.

A főváros tanácsülésének hódolata.

A főváros ma délután tartott közgyűlést pótló tanácsülésén az elnök Röpka Ferenc dr. kormánybiztos napirend előtt szép beszédben emlékezett meg Jókairól, a többi között ezeket mondva:

— Jókai Komárom szülőtte volt, de munkás férfikorát a mi körünkben töltötte s itt írta felejthetetlen szépségű művei javarészt. Ezt a kapcsolatot kívánta a székesfőváros törvényhatósága kifejezésre juttatni, mikor 1893 március 22-én 50 éves írói jubileuma alkalmából diszpoigrává választotta. De van egy másik kapcsolat is, a mely Jókait a székesfővároshoz fűzi, s ez törvényhatósági bizottsági tagsága, a mely az egyesítés évtől kezdve rövid megszokással egészen 1894-ig tartott. Két jogcímünk is van tehát arra, hogy a mikor az ország legnagyobb írói egyikének emlékeztét ünnepi, mi is hangot adjunk nagy polgártársunkkal szemben érzett szeretetünknek s írói tehetségei előtt meghajtsuk a székesfőváros lobogóját. Jókai magyar nemzeti talajból nőtt író volt: elbeszélte eseményei a magyar nemzet küzdelemteljes múltjából vannak merítve, cselekvényeinek színhelye a magyar föld s jellemrajzai a magyar lélek kisugárzásai. A nemzeti történelem azonban nem csupán eszköz számára, hogy anyagot s keretet kapjon regényei számára, hanem költői felfogásával nemzeti múltunkat eszményi magaslatra tudta emelni, ragyogó tollával a magyar földet igazán hazánkká tudta avatni, s nemes jellemrajzaival meg tudta szeretetelni hofitársainkat.

— A nemzeti öntézet emelése körül kevés magyar írónak volt akkora érdeme, mint Jókainak, s ennek magyarizátát abban találjuk, hogy rendületlenül hitt az emberi jóságban, rendületlenül hitt az isteni igazságszolgáltatásban. Ez a hit viszont onnan fakadt, hogy szerette az embert, védelmére kelt az elnyomottak, s fel-emelni törekedett a szenvedőt. Jókai regényei a magyar népmesék tőkájének megne-mesített hajtásai: alakjai túlnőnek az emberi mértéken, erkölcsi igazságszolgáltatása túlzottan hangsúlyozott. Erre azonban nemzetnevelő szempontból nagy szükség volt, hogy az új nemzedék bizalmat merítsen a jövőre, hogy súlyos hivatásának teljesítéséhez eszményi alapokat nyerjen. Ezért a nemzetnevelő munkáért örök hála-val tartozunk Jókai emlékének.

— Jókai írói egyénisége a magyar városi kultúra talajából fakadt, a finomultabb izlést s a magasabb szempontokat innen merítette; de ismerte a magyar falut, a magyar népet is s felfogásának üdeségét, jel-

lemeinek tisztaságát, ennek köszönhető. Szerencsés összhangot teremtett ily módon a városi kultúra és a falusi élet között, egy társadalmi egésszé olvasztotta a városok és falvak népét, az egész Magyarország írója lett. Jókai nemzetünk dicsősége volt és marad, míg e földön magyar szó hangzik, s a magyar főváros büszke arra, hogy egykor polgárának vallhatta őt.

A nagy hatást tett beszéd után a kormánybiztos öt percre fölfüggesztette az ülést, majd rátértek a napirendre.

A színházak ünnepe.

A Nemzeti Színház a Szigetvári vértanuk-at hozta ma színe, hogy ezzel emlékezzék meg a legnagyobb magyar mesemondó születésének századik évfordulójáról. Az előadást ünnepivé tette a Himnusz, a mellyel az est kezdődött, valamint az ifj. Wlassics Gyula báró által írt *Mondj mesét, Jókai* című prólógus, a melyet Fáy Sze-réna mondott el. A közvetlen hang, megható bevezető sikerült formában idézte föl Jókai halhatatlan szellemét, szeretettel, megbecsüléssel hódolva emlékének, a mely a magyar génusz éltető energiájának örökre részese marad. A közönség meleg ovációval hálalta meg az elmés prólógus művészi és kellemes előadását, majd a Szigetvári vértanuk került színe kiváló szereposztásban.

A Városi Színház ugyancsak Jókai mű-vével ült ünnepet. A diszlehadást a Himnusz vezette be, utána a Jókai *Cigánybábó* című regényéből átdolgozott hasonló című Strauss-operett került színe. Szaflí szerepét Nagy Margit, az Opera művésznője játszotta, a kinek meleg játéka, fejlődő hang-technikája nagy mértékben emelte a darab sikerét.

Az iskolák ünnepe.

A kultuszminiszter, hogy az ifjuság meg-emlékezését Jókairól minél egységesebbé és impozansabbá tegye, elrendelte, hogy az ország valamennyi iskolájában az évforduló napján szünidő legyen és mindenütt iskolai ünnepségek emlékezzenek meg a híres mesemondóról, az ifjuság nevelőjéről és legmeghittőbb barátjáról. Az iskolai ünnepségek közül különösen szépen sikerült a piaristák Jókai-matinéja, a melyről a következő tudósításunk számol be:

A belvárosi piarista főgimnáziumban ma délelőtt kegyeletes és mélyhatású ün-nep folyt le: az aranyzavú mesemondó emlékének hódolt a fiatalok. Megnyitónak a dalárda adott ünnepi zómanót Kölesy *Himnuszával*, majd Verebélyi Tibor szavalta el ügyesen a nagy költő *Zrínyi eskü-jét*. Lányi Ede *Songe de grandmamanja* után Bartha György dr. piarista tanár rajzolta meg nagyívű, színes portréját a nagy embernek. A zenekar *Gavotte*-ja és Rádi Zoltán kedves versmondása után a tartal-mas program a *Szózat* akkordjaival záródott. Az ünnepség lelkes volt és mélyha-tású: átfűtötte a diákszíveket, meg a nagy-számú előkelő közönséget is, mely elismerő társal honoralta az élvezetet. A betanítást Lukács József dr. és Szomolányi József tanárok végezték teljes sikerrel.

Egyéb ünnepségek.

A Józsefvárosi Nemzeti Demokrata Párt-kör ma este Jókai-ünnepet tartott, melyen Pakots József költői szárnyalású beszédben áldozott Jókai emlékének. Tábori Kornél főképp kortörténeti adatokkal kimutatta, hogy mennyire bekövetkezett Jókai jóslása a demokratikus eszmék terén. Az ün-nepség a Himnusszal ért véget.

Ünnepek a vidéken.

Miskolcraól jelentik: Borsod- és Gömör-vármegyék ma délelőtt 10 órakor diszköz-gyűlésen hódoltak Jókai emlékének. A diszközgyűlés alkalmából a vármegyeház nagyterme zsufolásig megtelt. Az ünneplő közönség soraiban ott voltak a nemzeti hadsereg tisztikarának, az egyházaknak küldöttei, a város törvényhatósági bizott-ságának tagjai, s az összes állami hivata-lok, kulturális testületek vezetői. A diszközgyűlést Saldos Béla dr. főispán nyitotta meg. Költői szárnyalású beszéde a hallgatóságra nagy hatást tett. Utána Botlik István mondott ünnepi beszédet. Zsóry György alispán indítványára elhatározták, hogy a beszédeket jegyzőkönyvben örökítik meg és Jókai összes műveit megvásá-rolják a levéltár számára.

Debrecenből jelentik: Debrecen város Hadházy Zsigmond dr. főispán elnökleb alatt tartott rendkívüli közgyűlésén ünne-pelte Jókai Mór születésének századik év-fordulóját. Kun Béla egyetemi tanár em-lékbeszédben kiemelte, hogy Jókai író nagyságának Debrecen is sokat köszönhet. A város múltja, a kollégium diáklete a Hortobágy pusztai világa csodálatos ele-venséggel jelenik meg Jókai munkáiban s Debrecen, valamint a Hortobágy irán világszerte mutatkozó érdeklődés forrása nagyrészt Jókai költészetében keresendő. A közgyűlés Jókai emléket jegyzőkönyv-ben örökítette meg. A diszközgyűlést a

városi dalegyesület a Himnusz eléneklése-vel zárta be. A százados évforduló alkalmával a tanítás az összes iskolákban szü-netelt. Emlékünnepségeket tartottak az isk-olákban, a debreceni Csokonay-színház pedig diszlehadás keretében áldozott Jókai emlékének.

Marosvásárhelyről jelentik: A napokban tartották meg Marosvásárhelyen az első Jókai-ünnepséget. Molter Károly ismertette Jókai jelentőségét a magyar irodalomban, majd Csergő Tamás, a kolozsvári Ellenzék munkatársa tartott nagyhatású emlékbese-zédet. A prólógust Kabdebo Erna tanárnő adta elő nagy sikerrel. Az ünnepség ke-retében színe került *Az új földesur* második

felvonása. A színházat, a hol az ünnepség lefolyt, zsufolásig megtöltötte a közönség.

Szegedről jelentik: Szeged szabad királyi város törvényhatósága ma délután diszköz-gyűlés keretében róttá le a kegyelet adó-ját Jókai Mór emlékeztetének. A diszköz-gyűlésen Aigner Károly dr. főispán elnök-költ. Az elnöki megnyitó után Gaál Endre dr. indítványára a város jegyzőkönyvileg örökítette meg Jókai Mór emlékeztét. Ez-után Móra Ferenc, a kiváló író tartott ma-gasan szárnyaló emlékbeseztet. Este a vá-rosi színházban a Dugonics-társaság és a Filharmonikus Egyesület rendezett Jókai-ünnepet, a melyen a Szegeden tartózkodó Albrekt királyi herceg is résztvett.

A tárnok-utcai gyilkosság.

— A vádlottak tagadnak. — Mese a Cselekvő Magyarok Táboráról. —

A budapesti büntető törvényszék ma kezdte tárgyalni Bedő József volt magán-hivatalnok és Dula József volt államvasuti tisztviselő bűnpörét, a kik Othó Lajos bu-dai ékszerész meggyilkolták. A két gonosz-tévő ki akarta rabolni az ékszerészt, de menekülni voltak kénytelenek, mert a járó-kelek figyelmeztetésre lettek a gaztettre.

A királyi ügyészség Bedő Józsefet és Dula Józsefet elsősorban gyilkosság elkö-vetésére irányuló szövetkezés büntetével vádolja, mert 1923-ban gyilkosságok elkö-vetésére szövetkeztek, forgópisztollyal fel-szerelték magukat és a telefonkönyvből ki-írták a gazdag tőzsdések nevét, hogy adandó alkalommal kirabolják őket és ha ellenállnak, végezzenek velük. Vádlója őket továbbá az ügyészség gyilkosság és rablás büntetével, mert 1923. július 27-én Othó Lajos tárnok-utcai ékszerész nyakát ro-hamkészel elvágta, hogy szerencsétlen áldozatukat megrabolják. Végül Dula Józsefet kétféle csalással vádolja az ügyészség. Mind a két vádlott a rendőrsé-gen és a vizsgálóbírónál töredelmes vallomást tett. Ma konokul tagadtak. Azzal a mesével hozakodtak elő, hogy szövetke-zésüknek csupán politikai célja volt. Meg akarták bukztatni a Bethlen-kormányt, a mely az integer Magyarország visszaszerzé-sére semmit sem tesz. Ezt a célt volt hi-valva szolgálni a *Cselekvő Magyarok tá-bora*, melynek alapszabályait már kidol-gozták, s csak közbe jött akadályok miatt nem alakíthaták meg az egyesületet. E mesével szemben átlanak a bűnjeltek, melyek minden kétséget kizáró módon bizo-nyítják, hogy a tárnok-utcai öreg éksze-részeknek ők a gyilkosai.

A tárgyaláson Langer Jenő dr. kuriai bíró, a büntetőtörvényszék elnöke elnököl. A vádhatóságot Kiss László dr. királyi ügyész képviseli.

Bedő József kihallgatása.

Az elnök először is Bedő Józsefet hall-gatja ki. Az általános kérdésekre azt fe-léli, hogy huszonhat éves, református val-lású, volt magánhivatalnok.

Az elnök: Bűnösnek érzi magát?
A vádlott: Nem érzem magamat bűnös-nek.

Az elnök: Adja elő védekezését.

A vádlott: 1923. februárjában vagy márciusában arra határoztam el magamat, hogy egyesületet alapítok, a melynek mesz-szemelő céljai lesznek. Az első cél az *inte-ger Magyarország visszaszerzése* volt. Több barátommal és ismerőssel közöltem a tervemet, a melynek indító oka az volt, hogy a Bethlen-kormány politikájával nem voltam megelégedve. Fölkerestem Csilléry András nemzetgyűlési képviselőt, hogy vele megtanácskozzam az ügyet, de mikor elő-ször tettem látogatást nála, nem volt ideje, hogy velem szóba álljon és kért, hogy máskor jöjjelek el hozzá. A *Cselekvő magya-rok táborának* megalakítását határoztam el. 1923. május 5-én megnősültem. Ekkor ot-tahagytam a Hadviselték Országos Szövetsé-génél viselt állásomat és hat hétig semmi-féle politikai tevékenységet nem fejtettem ki. Juniusban tárgyalni kezdtem Dulával, a ki szintén erdélyi menekült volt. Bizonyos lelki közösséget éreztünk egymással szem-ben. Beszéggettünk Dulával és másokkal is arról, hogy valami módon meg kellene akadályozni, hogy a Bethlen-kormány to-vább folytathassa politikáját, mert nem tesz semmit az elrabolt területek visszaszerzé-sére és arra sem gondol, hogy a keresztény magyar középosztályt visszarántsa abból a nyomorból, a melybe taszították.

Az elnök: És maga hivatottnak érezte magát erre?

A vádlott: Igenis, hivatottnak.

Az elnök: És hogyan képzelte magának a helyzet megváltozását? Ugy talán, hogy maga meneszti a kormányt?

A vádlott: Igen, meneszteni akartuk a kormányt.

A vádlott ezután elmondja, hogy 1923. június 27-én fölment a Várba, a hol a mi-niszterelnöki palota körül ólalkodott, hogy megtudja, milyen erős őrség teljesít ott szolgálatot.

— Azzal akartunk tisztába jönni, — mondja a vádlott, — hogy ha majd a Friedrich-puccs módjára mi is puccsot csinálunk, milyen ellenálló erőre számítha-tunk. Délután öt és hat óra között ismét fölmentünk a Várba, hogy megfigyeljük, hogy a minisztertanács alkalmával milyen őrség teljesít szolgálatot.

Az elnök: Mit sikerült megtudniok?
A vádlott: Semmit. Nem volt semmi ész-leletünk, a miből arra következtethetünk volna, hogy a minisztertanács már meg-kezdődött.

Az elnök: Arról beszéljen, a mi későb-ben történt. Ne mesélgeszen itt össze-vissza. Mit csináltak azután?

A vádlott: Délután átmentünk a tárnok-utcai vendéglőbe, majd újra elmentünk a miniszterelnöki palotához s ott sétál-gattunk fel és le, vajjon megtudhatunk-e va-lamit. Majd visszamentünk a vendéglőbe. Ekkor hallottuk, hogy a Várban gyilkosság történt. Nehogy, mint a környéken idege-nek fellütnök legyünk, lesiettünk a Várból.

Az elnök: Ez mind nagyon szép, de arra válaszoljon, hogy a gyilkosságról. Othó ékszerész meggyilkolásáról mit tud?

A vádlott: A mit a rendőrségen kikény-szerítettek belőlem.

Az elnök: Itt van már megint a mosta-nában annyira szokásos védekezés. Hogy van az, hogy eddig semmit sem szólt erről?

A vádlott: Mert attól féltem, hogy Heté-nyi visszavitet a rendőrségre.

Az elnök: Miért volt teljes beismerésben a vizsgálóbíró előtt is?

A vádlott: Mert Hetényi főkapitányhe-lyettes figyelmeztetett, hogy vigyázzak, mert az ő keze elér az ügyészségre és a törvényszékre is.

Bedő beismerő vallomása a rendőrségen és a vizsgálóbíró előtt.

Az elnök ezután elrendeli Bedőnek a rendőrségen, valamint a vizsgálóbírónál tett beismerő vallomásának a felolvasását.

A rendőrségen azzal kezdte vallomását, hogy Dulával együtt árulaktározó és in-gatlanforgalmi irodát akart nyitni.

Az elnök: Erről a mai tárgyaláson eddig semmit sem szólt?

A vádlott: A *Cselekvő Magyarok Tábo-rának* kebelében lett volna az iroda.

Az elnök ezután folytatja Bedő beismerő vallomásának ismertetését. Azt vallotta egyebek között a rendőrségen Bedő, hogy Dulával egy valulázó társaságot akartak leleplezni és így akartak pénzhez jutni. Majd elmondta, hogy a gyilkosság napján délután négy és öt óra között találkozt Dulával, a kivel a Döbrentei-terre mentek, a hol egy kocsmában virstilit ettek és fröccsöt ittak. Másnap a Szabadság-terren találkoztak és ott hallották, hogy Othó Lajos ékszerészt meggyilkolták. Elismerte, hogy volt rohamkése, ez azonban nem volt nála, a mikor Budán járt. Másnap *hatósági tanuk jelenlétében beismerő vallomást* tett. Elérkezett az idő — mondotta ebben a vallomásában — hogy a cselekvő magya-rok táborra akcióra lépjen. Különféle ter-veik voltak. Először egy *Schwarz* nevű tőzsdébizományost akartak kirabolni, majd egy Rákóczi-uti ékszerészt. Tört is vité magával, hogy ha az ékszerész ellenáll, egy-szerűen végezzem vele. Mindig tört, roham-kést és revolvert vitt magával. A Panno-nia-kávéház ablakából figyelték Zilzer Rákóczi-uti ékszerész boltját, de nem tud-ták magukat elhatározni a rablásra, mert állandóan hárman tartózkodtak az üzlet-ben.

— Ezután azt terveztük, — mondotta Bedő a rendőrségen, — hogy a Negyecző-utcában egy tőzsdébizományost fogunk ki-rabolni, majd a Dob-utcában több éksze-részhez és régiségkereskedőhöz akartunk bemenni. Egyik tervünk sem sikerült. Ekkor ajánlotta Dula, hogy *próbálkozzunk Budán*. Ismer egy öreg ékszerészt, a kinek évekket elzött valamit eladott. Ez az öreg ember egyedül van a boltjában, könnyen végzünk vele. Fel is mentünk Othó Lajos ékszerészhez és ott terepszemlélt tartottunk. Este nyolc órakor indultunk el tervünk végrehajtására. A sötét udvaron a kapu-mélyedésben bujtam el. Dula pedig fel-gegyverkezve a kapu előtt várt. Körülbelül